Eiropas Parlaments
2019-2024

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

2022/2139(INI)

10.1.2023

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par prostitūcijas reglamentēšanu ES: tās pārrobežu sekas un ietekme uz dzimumu līdztiesību un sieviešu tiesībām
(2022/2139(INI))

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

Referente: *Maria Noichl*

SATURA RĀDĪTĀJS

Lpp.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS 3

PASKAIDROJUMS 8

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par prostitūcijas reglamentēšanu ES: tās pārrobežu sekas un ietekme uz dzimumu līdztiesību un sieviešu tiesībām
(2022/2139(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā 1948. gada Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 4. un 5. pantu,

– ņemot vērā 1949. gada ANO Konvenciju par cīņu ar cilvēku tirdzniecību un prostitūcijas ekspluatēšanu no trešo personu puses,

– ņemot vērā 1979. gada Konvencijas par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu (*CEDAW*) 6. pantu, kura mērķis ir izskaust jebkādu sieviešu tirdzniecību un ekspluatāciju prostitūcijā,

– ņemot vērā 2000. gada Palermo protokolu par cilvēku, it īpaši sieviešu un bērnu, tirdzniecības novēršanu, apkarošanu un sodīšanu, kurš papildina Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju pret transnacionālo organizēto noziedzību un ir tai pievienots,

– ņemot vērā darbu, ko veikusi ANO īpašā referente cilvēku, jo īpaši sieviešu un bērnu, tirdzniecības jautājumos,

– ņemot vērā Komisijas 2021. gada 14. aprīļa paziņojumu par ES Stratēģiju cilvēku tirdzniecības apkarošanai 2021.–2025. gadā (COM(2021)0171) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 5. aprīļa Direktīvu 2011/36/ES par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību, un ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2002/629/TI[1] (Cilvēku tirdzniecības apkarošanas direktīva),

– ņemot vērā 2014. gada 26. februāra rezolūciju par seksuālo izmantošanu un prostitūciju un tās ietekmi uz dzimumu līdztiesību[2],

– ņemot vērā Jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanas komitejas 2020. gada 20. novembra vispārējo ieteikumu Nr. 38 (2020) par sieviešu un meiteņu tirdzniecību globālās migrācijas kontekstā,

– ņemot vērā Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) 2021. gada 10. jūnija ziņojumu "Discouraging the demand that fosters trafficking for the purpose of sexual exploitation" ("Vēršanās pret pieprasījumu, kas veicina cilvēku tirdzniecību seksuālas ekspluatācijas nolūkā"),

– ņemot vērā 2021. gada 10. februāra rezolūciju par Direktīvas 2011/36/ES par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību īstenošanu[3],

[1] OV L 101, 15.4.2011., 1. lpp.
[2] OV C 285, 29.8.2017., 78. lpp.
[3] OV C 465, 17.11.2021., 30. lpp.

– ņemot vērā Eiropas Padomes 2014. gada 8. aprīļa rezolūciju “Prostitution, trafficking and modern slavery in Europe” (“Prostitūcija, cilvēku tirdzniecība un mūsdienu verdzība Eiropā”),

– ņemot vērā Reglamenta 54. pantu,

– ņemot vērā Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komitejas ziņojumu (A9-0000/2023),

A. tā kā prostitūcija, tās ekspluatēšana un cilvēku tirdzniecība seksuālas ekspluatēšanas nolūkā pieaug; tā kā tās ir dzimumspecifiskas parādības ar globālu dimensiju un skar visvairāk atstumtos mūsu sabiedrības locekļus: lielākā daļa prostitūcijā iesaistīto cilvēku ir sievietes un meitenes un gandrīz visi seksuālo pakalpojumu pircēji ir vīrieši;

B. tā kā starptautiski atzītais formulējums, kas izmantots lielākajā daļā juridiski saistošo dokumentu, ir “sieviešu prostitūcija” un “prostitūcija”;

C. tā kā dažādiem regulatīvajiem pasākumiem attiecībā uz prostitūciju ir atšķirīga ietekme uz dzimumu līdztiesību;

D. tā kā sievietes prostitūcijā saskaras ar lielāku vardarbību un ekspluatāciju nekā sievietes vidēji;

E. tā kā dalībvalstu un ES rīcībpolitiku centrā jābūt visu personu fiziskās integritātes nodrošināšanai un līdztiesības un sieviešu tiesību ievērošanas garantēšanai;

F. tā kā pastāv ciešas saiknes starp prostitūciju un organizēto noziedzību, piemēram, cilvēku tirdzniecību;

G. tā kā cilvēkiem iesaistīties prostitūcijā liek daudzi faktori, tostarp nabadzība, sociālā atstumtība un piederība pie migrantiem;

H. tā kā prostitūcijai ir pārrobežu ietekme un tā skar sieviešu tiesības un dzimumu līdztiesību; tā kā regulējuma atšķirības prostitūcijas jomā ES nāk par labu cilvēku tirgotājiem un organizētās noziedzības tīkliem; tā kā visām dalībvalstīm ir juridisks pienākums novērst un izbeigt cilvēku tirdzniecību un organizēto noziedzību,

Dalībvalstu salīdzinājumi

1. atzīmē, ka pieejas prostitūcijas reglamentēšanai ES ir atšķirīgas un ir vērstas uz trim šīs sistēmas pamata komponentiem: personām, kas nodarbojas ar prostitūciju, seksuālo pakalpojumu pirkšanu (t. i., pieprasījumu) un sutenerismu; uzsver, ka dažādajiem tiesību aktiem ir atšķirīga ietekme uz prostitūcijā iesaistītajām sievietēm, viņu tiesībām, sieviešu tiesībām kopumā, dzimumu līdztiesību, pieprasījumu, sabiedrību un kaimiņvalstīm;

2. pauž nožēlu par to, ka valstīs trūkst uzticamu, precīzu un salīdzināmu datu;

Prostitūcijas realitāte

3. atzīmē, ka prostitūcijā iesaistītās sievietes vairāk saskaras ar vardarbību nekā sievietes

vidēji; norāda uz Vācijas Federālās ģimenes, senioru, sieviešu un jaunatnes lietu ministrijas 2019. gada pētījumu, saskaņā ar kuru 41 % aptaujāto prostitūcijā iesaistīto sieviešu prostitūcijas kontekstā bija saskārušās ar fizisku vai seksuālu vardarbību (vai abām šīm vardarbības formām);

4. uzsver minētā pētījuma konstatējumus par prostitūcijā iesaistīto sieviešu pieredzi ar vardarbību bērnībā un pusaudžu vecumā;

5. uzsver, ka piekrišanu var brīvi dot tikai tad, ja starp iesaistītajām personām ir varas līdzsvars; tomēr atzīmē, ka cilvēkiem var būt ārkārtīgi grūti saprast, ka viņi ir upuri, jo īpaši tad, ja viņi nezina savas tiesības, un atgādina par vardarbīgu attiecību dinamiku;

6. atzīmē, ka sociālās un ekonomiskās situācijas pasliktināšanās Covid-19 pandēmijas dēļ ir palielinājusi visu veidu vardarbību pret sievietēm, ieskaitot prostitūciju; brīdina, ka situāciju vēl vairāk saasinās pašreizējā enerģētikas un dzīves dārdzības krīze;

7. uzsver, ka Eiropas Parlaments 2014. gada 26. februāra rezolūcijā par seksuālo izmantošanu un prostitūciju un tās ietekmi uz dzimumu līdztiesību atzina, ka prostitūcija un seksuālā ekspluatēšana ir cilvēka cieņas pārkāpums, ir pretrunā cilvēktiesību principiem, piemēram, dzimumu līdztiesībai, un tāpēc ir pretrunā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas principiem; atgādina, ka 2022. gada 5. jūlija rezolūcijā par sieviešu nabadzību Eiropā[4] tas prostitūciju atzina par smagu vardarbības un ekspluatācijas veidu;

Ietekme uz prostitūcijā iesaistītajām sievietēm

8. nosoda to, ka paredzētās krimināltiesības dēļ prostitūcijā iesaistītajām sievietēm trūkst tiesiskās drošības, proti, viņas pastāvīgi saskaras ar policijas un tiesu iestāžu vajāšanas draudiem, ir pakļautas papildu neaizsargātībai un stigmatizācijai, kas negatīvi ietekmē viņu veselību, un līdz ar to viņām ir grūti sazināties ar atbalsta dienestiem un trūkst iespēju izmantot pamattiesības; pauž nožēlu par to, ka tajā pašā laikā klienti, bordeļu īpašnieki un cilvēku tirgotāji bieži paliek nesodīti;

9. norāda uz negatīvajām sekām, ko rada sutenerisma un seksuālo pakalpojumu pirkšanas dekriminalizācija, kas, sabiedrībā šīs darbības acīmredzami normalizējot, palielina cilvēku tirdzniecību seksuālas ekspluatēšanas nolūkā un slēpj piespiešanas, manipulāciju, vardarbības un ekspluatēšanas realitāti prostitūcijā, kur valodu zināšanu trūkums, neaizsargātība un nedroši apstākļi tiek izmantoti, lai piespiestu sievietes sākt nodarboties ar prostitūciju un to turpināt; pauž nožēlu par to, ka pat prostitūcijas, sutenerisma un seksuālo pakalpojumu pirkšanas legalizācija nenozīmē, ka tiek izbeigta prostitūcijā iesaistīto sieviešu stigmatizācija;

10. atzinīgi vērtē to, ka arvien vairāk valstu pārņem un īsteno Ziemeļvalstu/līdztiesības modeli; atbalsta šā modeļa feministisko pamatu un tā mērķi panākt dzimumu līdztiesību un uzsver tā pozitīvo ietekmi uz prostitūcijā iesaistīto cilvēku tiesībām un cīņu pret cilvēku tirdzniecību;

[4] Pieņemtie teksti, P9_TA(2022)0274.

Pieprasījums

11. atzīmē, ka prostitūcija un cilvēku tirdzniecība seksuālas ekspluatēšanas nolūkā pastāv tikai tāpēc, ka ir pieprasījums;

12. atzīmē, ka sutenerisma un seksuālo pakalpojumu pirkšanas dekriminalizācija palielina pieprasījuma varu un normalizē seksuālo pakalpojumu pirkšanu; uzsver, ka par spīti dekriminalizācijai prostitūcijā iesaistīto cilvēku, jo īpaši sieviešu, stigmatizācija joprojām turpinās;

Ietekme uz cilvēku tirdzniecību seksuālas ekspluatēšanas nolūkā

13. pauž bažas par to, ka prostitūcijas legalizācija veicina juridiskās struktūras, aiz kurām var slēpties cilvēku tirgotāji;

14. uzsver, ka cilvēku tirdzniecība seksuālas ekspluatēšanas nolūkā pieaug lielā pieprasījuma dēļ; norāda, ka tas ir īpaši pamanāms valstīs ar liberālu regulatīvo modeli, savukārt valstis, kas izmanto tādas pieejas kā Ziemeļvalstu/līdztiesības modelis, vairs nav lieli šajā nolūkā īstenotas cilvēku tirdzniecības tirgi;

Pārrobežu ietekme

15. atzīmē, ka atšķirīgajai pieejai regulējumam ES valstīs ir atšķirīga ietekme un ka prostitūcijā iesaistītajām sievietēm dažādās ES dalībvalstīs ir atšķirīgas tiesības un aizsardzība; uzsver, ka vidēji 70 % prostitūcijā iesaistīto personu ES ir migrantes un ka cilvēku tirdzniecība seksuālas ekspluatēšanas nolūkā galvenokārt skar sievietes un meitenes no Eiropas Savienības austrumiem;

16. uzsver, ka atšķirīgie noteikumi nozīmē, ka dažās ES dalībvalstīs cilvēku tirdzniecības upuru skaits ir lielāks nekā citās un ka brīva pārvietošanās ES palīdz cilvēkus pārvietot no viena tirgus uz nākamo;

Ietekme uz dzimumu līdztiesību un sieviešu tiesībām

17. uzsver, ka prostitūcijas dzimumspecifiskais raksturs atspoguļo un atražo pastāvošās varas attiecības; uzsver, ka prostitūcija un seksuālā ekspluatēšana ir gan cēlonis, gan sekas nevienlīdzīgai attieksmei pret sievietēm un vīriešiem un tās atražo un uztur stereotipus par sievietēm un vīriešiem;

18. uzsver dažādu regulatīvo pasākumu atšķirīgo ietekmi uz vīriešiem, jaunatni un sabiedrību kopumā;

Dalībvalstu un ES loma

19. uzsver dalībvalstu pienākumu aizsargāt sieviešu tiesības un fizisko integritāti un veicināt dzimumu līdztiesību un izceļ lomu, ko ES pilda, to darot starptautiskajā sabiedrībā un nodrošinot vienlīdzīgu aizsardzību un vienlīdzīgas tiesības visās dalībvalstīs;

20. aicina dalībvalstis veikt pasākumus tādās jomās kā novēršana, prostitūcijā iesaistīto personu dekriminalizācija, izejas programmas, pieprasījuma samazināšana, klientu

sodīšana, destigmatizācija un stereotipu izskaušana; aicina dalībvalstis samazināt pieprasījumu, vienlaikus aizsargājot sievietes un viņu tiesības, izbeigt prostitūcijā iesaistīto cilvēku kriminalizāciju un stigmatizāciju un nodrošināt izejas stratēģijas un beznosacījumu piekļuvi sociālā nodrošinājuma sistēmām un reintegrācijai;

21. aicina dalībvalstis nodrošināt, ka par seksuālas darbības pieprasīšanu, pieņemšanu vai iegūšanu no personas par atlīdzību, atlīdzības solījumu, ieguvumu natūrā vai šāda ieguvuma solījumu ir piemērojams sods kā par noziedzīgu nodarījumu;

22. aicina dalībvalstis veikt pasākumus, lai apkarotu prostitūcijas ekonomiskos, sociālos un kulturālos cēloņus, lai sievietes nabadzības, sociālās atstumtības, diskriminācijas un migrācijas apstākļos nekļūtu par šāda veida ekspluatācijas upurēm;

23. aicina veikt īpašus pasākumus, lai palīdzētu prostitūcijā iesaistītajām sievietēm sociālajā un profesionālajā reintegrācijā; aicina šādas izejas programmas īstenot pakāpeniski, atbalstīt sievietes viņu personīgajā ceļā un atzīt cilvēku potenciālu, koriģējot profesionālās apmācības un tālākizglītības programmas, lai to ņemtu vērā;

24. aicina sniegt vispusīgu psiholoģisko, medicīnisko un sociālekonomisko atbalstu cietušajiem un izdzīvojušajiem;

°

° °

25. uzdod priekšsēdētājai šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.

PASKAIDROJUMS

Diskusijas par prostitūcijas jautājumu un tās regulējumu pašlaik notiek daudzās dalībvalstīs un visā pasaulē. Noteikumi, kas dažādās dalībvalstīs atšķiras, noved pie atšķirīgām prostitūcijā iesaistīto cilvēku situācijām un atšķirīgas ietekmes uz viņiem; tie raisa vilšanos un neatbilst šo cilvēku vajadzībām un individuālajiem apstākļiem.

Šis temats, kas principā tieši skar tikai nelielu daļu sabiedrības locekļu, tiek apspriests emocionāli, dažkārt pat neatlaidīgi. Ņemot vērā, ka prostitūcija, tās ekspluatēšana un cilvēku tirdzniecība seksuālas ekspluatēšanas nolūkā ir augošas dzimumspecifiskas un globālas parādības, kas ietekmē mūsu sabiedrībā visvairāk diskriminētos cilvēkus, mums ir jānodrošina, ka šīs diskusijas centrā ir sieviešu tiesības. Turklāt mums ir jāatzīst: visā pasaulē prostitūcijā ir iesaistītas tieši sabiedrībā visneaizsargātākās sievietes un meitenes. Turklāt mēs zinām, ka visvairāk marginalizētās personas šajā situācijā atrodas nevis uz patiesi brīva lēmuma pamata, bet gan bieži vien tāpēc, ka kapitālistiskā un patriarhālā sabiedrībā stipri trūkst alternatīvu. Aiz daudzās dalībvalstīs notiekošās acīmredzamās prostitūcijas normalizēšanas slēpjas piespiešanas, manipulāciju, vardarbības un ekspluatācijas realitāte. Tā slēpj to, ka valodu prasmju trūkums, nedroši apstākļi, nabadzība un sociālā atstumtība tiek izmantota, lai iesaistītu sievietes prostitūcijā nolūkā nodrošināt vīriešu piekļuvi sieviešu ķermeņiem. Jaunā pētījumā, kurā aptaujāti seksuālo pakalpojumu pircēji Vācijā, konstatēts, ka lielākā daļa seksuālo pakalpojumu pircēju zina, ka prostitūcijā iesaistītās sievietes šādā situācijā nav ne brīvas, ne iesaistījušās brīvprātīgi. Turklāt tas apliecina, ka viņi šādu stāvokli pieņem un labprātāk piever uz to acis vai pat ka viņiem tas dod papildu varas sajūtu.

Prostitūcija ir vardarbības veids un gan dzimumu nevienlīdzības cēlonis, gan tās sekas. Prostitūcijas dzimumspecifiskais raksturs atspoguļo mūsu sabiedrībā valdošās varas attiecības. Prostitūcija reproducē un uztur stereotipus par sievietēm un vīriešiem. To vidū noteikti ir uzskats, ka sieviešu un meiteņu ķermeņiem jābūt pārdodamiem, lai apmierinātu vīriešu pieprasījumu pēc seksa, un uzskats, ka vīriešiem jābūt tiesībām savu seksualitāti piekopt ar citu personu. Tai ir arī skaidra ietekme uz dzimumu līdztiesību un turpmāku sieviešu tiesību īstenošanu.

Prostitūcijai ir arī pārrobežu ietekme uz sievietēm, viņu tiesībām un dzimumu līdztiesību, tāpēc tās jautājums ir jārisina kolektīvi Eiropas līmenī, lai nodrošinātu, ka sievietēm visur ir vienādas tiesības un aizsardzība. Skaitļi liecina, ka prostitūcijā iesaistītās sievietes arvien vairāk ir pakļautas vardarbībai un ekspluatācijai. Viņu veselības stāvoklis ir īpaši nedrošs salīdzinājumā ar pārējiem iedzīvotājiem. To veicina arī viņu stigmatizācija, kas turpinās neatkarīgi no tā, vai prostitūcija ir vai nav legalizēta. Destigmatizēts ir tikai pirkšanas aspekts, kā arī peļņas gūšana no citas personas prostitūcijas. Tomēr prostitūcijā iesaistītie cilvēki joprojām tiek marginalizēti un stigmatizēti. Turklāt ir ierobežotas viņu iespējas izmantot pamattiesības.

Pastāv arī vairākas saiknes starp prostitūciju un organizēto noziedzību, piemēram, cilvēku tirdzniecību, narkotiku tirdzniecību utt. Mēs zinām, ka valstīs, kurās sutenerisms un seksuālo pakalpojumu pirkšana un ar to saistītā juridiskā infrastruktūra ir dekriminalizēta, tiek atvieglota un veicināta neaizsargātu sieviešu un nepilngadīgo tirdzniecība seksuālas ekspluatēšanas nolūkā.

Mums ir vajadzīga Eiropas mēroga pieeja, lai nepieļautu, ka prostitūcijas pieprasījums un tirgus vienkārši pāriet uz citu dalībvalsti, un lai sieviešu tiesības varētu nodrošināt pāri robežām un visas sievietes varētu aizsargāt pret ekspluatāciju.

Personu, kas nodarbojas ar prostitūciju, kriminalizācija nevar būt risinājums. Tas tikai noved pie tiesiskās drošības trūkuma, pastāvīgiem policijas un tiesu krimināl vajāšanas draudiem, papildu neaizsargātības un stigmatizācijas un negatīvas ietekmes uz veselību un drošību, kā arī izrietošajām grūtībām sazināties ar atbalsta dienestiem un prostitūcijā iesaistīto personu nepietiekamām iespējām izmantot pamattiesības. Tādēļ ir pēdējais laiks dalībvalstīm veikt pasākumus tādās jomās kā novēršana un prostitūcijā iesaistīto personu dekriminalizācija, vienlaikus atbalstot izejas un reintegrācijas programmas, destigmatizāciju un stereotipu mazināšanu, un nevairīties no klientu sodīšanas. Galu galā tieši viņu pieprasījums ir pamats prostitūcijā notiekošajai ekspluatācijai. Pieprasījums padara sieviešu tirgošanu pievilcīgu. Pieprasījums izmanto neaizsargātību un alternatīvu trūkumu. Un pieprasījums leģitimē nevienlīdzības un ekspluatācijas sistēmu, kurā galvenās upures ir sievietes un bērni.

Feminisms ir cīņa pret sistēmu, pret patriarhiju. Šī cīņa vienmēr ir izsaukusi protestus. Tam, ka šādu protestu nav sutenerisma un seksuālo pakalpojumu pirkšanas legalizācijas gadījumā, vajadzētu dot vielu pārdomām.